

Predmet: Štrpci

Viši sud u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine

Broj predmeta: K. Po2 4/17

Krivično delo: ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142, st. 1 KZ SRJ, u vezi sa čl. 22 KZ SRJ

Glavni pretres: 17.01.2023.

Završna reč tužioca

Postupajući zamenik tužioca, u završnoj reči, ostao je pri podnetoj optužnici, ocenivši da je tokom postupka utvrđeno činjenično stanje iz koga nesumnjivo proizilazi da su optuženi izvršili krivično delo na mestu, u vreme i na način kako im se optužnicom stavlja na teret. Odbrane optuženih ocenio je kao neosnovane, suprotne izvedenim dokazima i usmerene na izbegavanje krivične odgovornosti. U kritičnom periodu na području BiH odvijao se nemeđunarodni oružani sukob, što je opštepoznata činjenica, a pripadnost okrivljenih Gojka Lukića, Duška Vasiljevića i Dragane Đekić jedinici „Osvetnici“, po oceni tužioca, utvrđena je iz iskaza svedoka Krste Papića, Mitrašina Glišića i Riste Perišića. Takođe je utvrđeno da je okrivljeni Jovan Lipovac bio pripadnik Prve čete Prvog bataljona Višegradske brigade VRS, kako iz same odbrane okrivljenog, tako i iz iskaza svedoka Milana Ilića koji je bio komandir te čete. Tokom postupka dokazano je da su pripadnici grupe „Osvetnici“ izvršili otmicu putnika iz voza koji je 27. februara 1993. godine saobraćao na relaciji Beograd – Bar, što proizilazi iz iskaza svedoka Miće Jovičića, koji je jasno i nedvosmisleno objasnio svoj dolazak u Višegrad pred događaj i način na koji je upravo tog dana angažovan radi učešća u kasnijim događajima. On je naveo da je tog dana kamionom marke „TAM“ 150 i još dva putnička vozila, sa još 20 -25 pripadnika jedinice došao na železničku stanicu u Štrpcu i do detalja opisao kako su zaustavili vozi iz njega izveli civile koje su zatim sproveli do kamiona. Njegove navode o načinu zaustavljanja voza potvrdio je u svom iskazu u svedok Slobodan Ičagić, koji je bio otpravnik vozova u stanici Štrpci. Svedoci Vladan Tucović i Miroslav Vranić, takođe su potvrdili da je svedok Slobodan Ičagić, pod pretnjom oružjem, bio primoran da zaustavi voz. Svedoci Zoran Pantović, Zoran Bogetić, Igor Lakić, Milan Dulović, Željko Šalipur i Željko Radojičić detaljno su opisali kako su uniformisana naoružana lica zaustavila voz, ušla u isti, legitimisala putnike i njih dvadesetak nasilno izveli iz voza i sproveli do kamiona koji je bio parkiran kraj zgrade stanice. To su u svojim iskazima takođe potvrdili i svedoci Bosiljka Ostojić, Hadija Mujević Kurgaš, Milan Koković, Marko Plazinić i Bukvić Zoran, koji su se nalazili u vozu. Iz iskaza svedoka/oštećenih nesumljivo je utvrđeno da su tom prilikom iz voza izvedeni civili Fevzija Zeković iz Prijepolja, Halil Zupčević iz Trebinja, Ilijaz Ličina iz Bijelog Polja, Rasim Ćorić i Nijazim Kajević iz Prijepolja, Muhedin Hanić iz Brodareva, Ismet Babačić iz Podgorice, Esad Kapetanović iz Bijelog Polja, Senad Đečević iz Bara, Safet Preljević i Adem Alomerović iz Brodareva, Zvijezdan Zuličić iz Sarajeva, Šećo Softić, Fehim Bekija i Rafet Husović iz Bijelog Polja, Jusuf Rastoder iz Berana, Džafer Topuzović iz Brodareva, Fikret Memović iz Prijepolja, Tomo Buzov iz Beograda i jedno NN lice. Prisustvo optuženih Vasiljevića i Lipovca među licima koja su izvodila putnike iz voza i sprovodila ih do kamiona utvrđeno je iz iskaza svedoka Miće Jovičića. Da su oštećeni preveženi u prostorije OŠ u Prelovu i uz udarce sporvedeni u fiskulturnu salu, te da ih je okrivljena Dragana Đekić udarala kundakom od puške, okrivljeni Lipovac šutirao nogama i takođe udarao

kundakom puške, a okrivljeni Gojko Lukić kundakom puške terao da brže prolaze kroz špalir u kom se nalazio i okrivljeni Duško Vasiljević, utvrđeno je iz iskaza svedoka Mitrašina Glišića. Grupom od oko 30 vojnika koji su doveli civile do škole u Prelovu kojima je komnadovao Milan Lukić, utvrđeno je iz iskaza svedoka Papić Krste koji je naveo da se se zvali „Osvetnici“. Svedok Mićo Jovičić u svom iskazu je naveo da je bio u Štrpcima, ali da je okrivljene Draganu Đekić i Gojka Lukića prvi put video u školi u Prelovu, a njihovo prisustvo u Prelovu potvrđeno je i iskazom svedoka Krste Papića. Civilima koji koji su dovedeni u fiskulturnu salu nanošene su telesne povrede što je utvrđeno iz iskaza svedoka Krste Papića, Mitrašina Glišića i Dušana Božića. Tako je svedok Krsto Papić naveo da je prilikom izlaska iz škole iz pravca fiskulturne sale čuo viku pomešanu sa jaucima koji su poticali od više ljudi. Svedok Mitrašin Glišić naveo je da su se iz fiskulturne sale čuli jauci, a kada je kasnije ušao u istu da je video da je u sali bilo puno krvi, dok je svedok Dušan Božić naveo da je u školi zatekao oko 15 civila od kojih su pojedini bili goli do pojasa i svi sa masnicama na leđima. Zamenik tužioca ocenio je da je tokom postupka utvrđeno da su okrivljeni Gojko Lukić, Duško Vasiljević, Dragana Đekić i Jovan Lipovac civile iz škole, zajeno sa ostalim pripadnicima oružane grupe, kamionom i uz pratnju dva putnička vozila odvezli u selo Mušiće do spaljenje kuće Rasima Šehića. Jedan broj pripadnika oružane grupe rasporedio se oko kamiona i oko kuće sa zadatkom da spreče da neko od civila ne pobjegne, a drugi deo je napravio špalir u kom su bili i okrivljeni, koji je išao od kamiona do kuće i kroz koji su sprovedeni civili. Dovođeni su u grupama od po dva ili tri, do kuće, gde su ih dva pripadnika oružane grupe prihvatila i pucnjima u potiljak ubijala. Na ovaj način ubijeno je 18 civila, dok su dvojica ubijena u pokušaju bekstva. Ovakav redosled događaja utvrđen je iz iskaza svedoka Miće Jovičića. Da su svi civili koji su bili dovedeni u školu u Prelovu u Mušićima lišeni života, utvrđeno je iz iskaza svedoka Dušana Božića, Krste Papića i Dragoljuba Čarkića koji su se izjašnjavali na okolnosti stanja koje su zatekli sledećeg dana u Mušićima, kao i o skupljanju i uklanjanju leševa i njihovog bacanja u reku Drinu. Tokom glavnog pretresa pojedini svedoci nisu u potpunosti mogli da ponove svoja svedočenja data tokom istrage, a po mišljenju tužioca razlog za to je strah, o čemu je svedok Dragoljub Čarkić i govorio. Naime, on je objasnio sudu da je dobijao pretnje telefonom da će mu, ako nekome kaže, zatvoriti decu, da će mu uništiti familiju, te da je te pretnje prijavljivao i SIP-i. Ocenio je da sud u potpunosti treba da pokloni veru svedoku Mitrašinu Glišiću jer se tokom čitavog postupka njegovu iskazi nisu razlikovali u bitnim činjenicama.

Tužilac je ocenio da su okrivljeni u vreme izvršenja krivičnog dela bili uračunljivi i da su postupali sa direktnim umišljajem, te da se kao otežavajuće okolnosti istima trebaju ceniti pobude iz kojih je delo izvršeno, nastupele posledice, odnosno činjenicu da je ubijeno 20 civila, okrutnost sa kojom su postupali prema njima, kao i držanje optuženih nakon izvršenja dela, jer isti nikada nisu pokazali kajanje. Po oceni tužioca, olakšavajućih okolnosti na strani optuženi nema. Predložio je da se optuženi oglase krivim i osude na kazne zatvora Gojko Lukić, Duško Vasiljević, i Jovan Lipovac na maksimalne kazne zatvora u trajanju od po 20 godina, a optužena Dragana Đekić na maksimalnu kaznu zatvora u trajanju od 10 godina obzirom da je u vreme izvršenja krivičnog dela bila maloletna.

Završna reč punomoćnika oštećenih

Upномоćnik oštećenih, adv. Marina Kljaić, u završnoj reči navela je da se u celosti pridružuje završnoj reči tužioca, jer smatra da je tokom postupka nesporno dokazano da su optuženi počinili krivično delo za koje se terete. Ukazala je da porodice žrtava skoro punih 30 godina čekaju pravdu i da se nada da će u ovom postupku dobiti makar jedan deo te satisfakcije, da se utvrdi odgovornost za ubistva njihovih najmilijih, iako će potraga za posmrtnim ostacima trajati i dalje.

Ocenila je da je tokom postupka, iz iskaza brojnih svedoka utvrđeno da su optuženi postupali kao dobro organizovana grupa, da su postupali kao saizvršioци. To je bilo vidljivo iz samog načina na koji je organizovano zaustavljanje voza, izvođenje putnika i njihovo odvođenje u Prelovo, a kasnije u Mušice i konačno njihovo ubijanje. Oni su radili kao dobro organizovana grupa gde je svaki pojedinac hteo delo kao svoje, koji je prihvatao sve radnje preduzete od strane drugih učesnika i saglašavao se sa njima. Ovo je posebno vidljivo iz iskaza svedoka Miće Jovičića, kao i iz presude Nebojši Ranisavljeviću, da je grupa postupala na bazi podele uloga. Jedni su vršili ubistva putnika dok su drugi čuvali stražu da neko ne pobegne. Podela uloga je potvrđena njihovim identičnim iskazima da su dvojica putnika pri pokušaju bekstva likvidirana, što van skave sumnje dokazuje da su postupali kao saizvršioци. Predložila je da su optužene oglašiv krivim i osudi na kazne koje je predložio tužilac, te da prilikom odmeravanja istih sud ima u vidu posledice koje su nastupile. Iza ubijenih je ostao veliki broj dece bez očeva, a posledice porodice trpe i danas, jer su pronađeni posmrtni ostaci samo četiri žrtve, a ostale porodice i dalje tragaju za ostacima svojih najmilijih u nadi da će ih jednog dana pronaći i sahraniti.

Završna reč branioca optuženog Gojka Lukića

U završnoj reči, branilac optuženog Gojka Lukića, advokat Željko Sanković, naveo je da tokom postupka nije dokazano da je njegov branjenik izvršio krivično delo za koje se tereti. Ukazao je kako je tokom postupka bilo vidljivo, iz iskaza pojedinih svedoka, da je na njih vršen pritisak, da je tužilaštvo vršilo pritisak na svedoke Dušana Božića, Krstu Papića, Dragoljuba Čarkića, te da je svedok Mitrašin Glišić dobio mere zaštite jedino iz razloga što je tužilaštvo htelo da ga stalno drži pod kontrolom i spremi za svedočenje. Svi ispitani svedoci tvrdili su da optuženog nisu videli kritičnog dana. Svedok Krsto Papić izričito je tvrdio da optuženi nije bio sa Milanom Lukićem, da nije ratovao, da nigde nije bio tokom rata te da je bio nebitna osoba za VRS. Svedok Mitrašin Glišić je jedini koji „vidi optuženog Gojka Lukića i kod česme u Ajdarovcu i kod škole i u školi, ali su njegovi iskazi kontradiktorni i neuverljivi, i njega je tužilaštvo pripremalo za svedočenje. Sa druge strane, ovog svedoka ostali svedoci opisuju kao čoveka koji je stalno bio pijan, da je intelektualni i fizički bogalj. Ocenio je da je svedok Glišić osoba koja nije završila čak ni prvi razred osnovne škole, kog svedoci opisuju kao neuračunljivog koji nije išao čak ni na posao, te da je on prihvatio da bude svedok jer „ili da dobije posao, dobije platu, ne radi ništa i baš ga briga“. Ukazao je da su neprihvatljivi nalazi i mišljenja veštaka koji su ocenjivali procesnu sposobnost svedoka Mitrašina Glišića, da ga oni nisu veštačili u kritičnom periodu, iako postoji mnogo dokazada je on alkoholičar i da je to bio i tada. Ocenio je da je veštak Jasmina Barišić svoj posao odradila pristrasno, da je izlazila iz pravila struke i da je branila Mitrašina Glišića. Smatra da se na iskazu ovakvog svedoka ne može zasnovati osuđujuća presuda, pa je predložio sudu da njegovog branjenika oslobodi od krivične odgovornosti.

Završna reč branioca optuženog Duška Vasiljevića

U završnoj reči, branilac optuženog Duška Vasiljevića, advokat Nebojša Perović, istakao je da je tužilaštvo navijački i tendenciozno nastrojeno kada je u pitanju utvrđivanje krivice njegovog branjenika iz razloga jer dva svedoka, koja su spomenula njegovog branjenika, njega ne opisuju kako izgleda. To je trebalo da bude dovoljno za tužilaštvo da odustane od krivičnog gonjenja. Tako svedok Mićo Jovičić navodi da je optuženi Vasiljević imao dugu kosu i da je svo vreme šetao pored Lukića, a odbrana je priložila sudu fotografiju koja nesumljivo datira iz tog vremena na kojoj je vidljivo da okrivljeni nema dugu kosu. Drugi svedok, Mitrašin Glišić uopšte i nezna kako Vasiljević izgleda. Ove svedoke je ocenio nekredibilnim, te stoga njihove iskaze smatra neprihvatljivim. Odbrana je takođe priložila sudu dokaze da je okrivljeni bio u radnom odnosu, u TE „Nikola Tesla“ u Obrenovcu, priložila je i mesečnu knjigu prisutnosti na radu, gde je vidljivo

kada je optuženi bio na poslu. Kritični događaj se odigrao u subotu, a dan pre toga, u petak, optuženi je radio. Krajnje je neuverljivo, nelogično i nemoguće, da je u tadašnje vreme, imajući u vidu probleme oko prevoza i udaljenost, kao i vremenske prilike, mogao biti vikend ratnik. Uostalom, iz evidencija njegove prisutnosti na radu vidljivo je da je tokom 1992. godine imao period kada je bio u vojsci, što i sam navodi, da se javio da brani svoj zavičaj jer je rođen u Višegradu. Taj period je jasno obeležen, pa nema razloga da se i kasniji periodi njegove eventualne odsutnosti ne bi obeležavali na isti način. Ocenio je da tokom postupka nije dokazano da je njegov branjenik počinio krivično delo za koje se tereti i predložio sudu da ga oslobodi od krivične odgovornosti.

Završne reči branioca optuženog Jovana Lipovca

U završnoj reči, branilac optuženog Jovana Lipovca, advokat Đorđe Dozet, ocenio je da među odgovornim za ovaj zločin nije njegov branjenik. Svedok Dušan Božić je, po oceni tužilaštva, svedok koji tereti njegovog branjenika, a taj svedok navodi da je odveden na Zlatibor gde su mu prvi put pomenuli ime Jovana Lipovca. Po rečima svedoka Božića, tada je tužilac otvorio neku svesku i pročitao imena ljudi, koja je on morao zapisati na papir. Svedok Mićo Jovičić je svedok koji nema kredibilitet, jer je priznao da je lagao u sudu u Bijelom Polju, to je svedok koji je lagao i u Srajevu u sudu, i svedok koji je u Sarajevu potpisao sporazum o priznanju krivice za ovo krivično delo i dobio samo pet godina. Ovaj svedok je decidno, na pitanja da li je video optuženog Lipovca u Štrpcima, u Prelovu ili Mušićima, odgovorio da ga nije video, ali je naveo da ga je video na kamionu sa njima, pa je na osnovu toga zaključio da je morao biti sa njima. Svedok Mitrašin Glišić nije lice koje je sposobno da svedoči, to se moglo videti u samoj sudnici. On nije osoba koja bi svesno nekome nanela zlo, ali to što kaže nije njegovo, jer je njegov nivo funkcionalnog mišljenja dovoljan da mu se usadi neki podatak o kome treba da govori, da mu se usadi podatak da je video Jovana Lipovca. Svedočenje Mitrašina Glišića, kojim tereti njegovog branjenika je veoma neprecizno i samim tim neprihvatljivo. Njegov branjenik nema alibi, jer nakon tolikog protoka vremena nije mogao precizno da navede gde je bio kritičnog dana. Niko od ispitanih svedoka, a bilo ih je mnogo, na stanici u Štrpcima nije video Lipovca, koji je kao izrazito nizak čovek, osoba koju je lako uočiti i zapamtiti upravo zbog te karakteristike. Predložio je sudu da njegovog branjenika oslobodi od krivične odgovornosti.

Završne reči branioca optužene Dragane Đekić

U završnoj reči, branilac optužene Dragane Đekić, advokat Novak Ninić, pridružio se završnim rečima kolega u kojima su osporavili kredibilitet svedoka na čijim iskazima je tužilaštvo zasnovalo tvrdnju o postojanju krivične odgovornosti optuženih, kao i pritiscima koje je tužilaštvo vršilo na svedoke. Njegovoj branjenici je zamenik TRZ Bruno Vekarić predlagao da da svedoči i da prestane da se inati. Da bi je ubedili da svedoči, uhapsili su je i odredili joj pritvor iz razloga što je navodno postojala opasnost od bekstva i uticaja na svedoke. Dragana Đekić je već bila optužena u predmetu Skočić koji je vođen pred ovim sudom, i u tom postupku se odazvala pozivu suda 47 puta, tako da nije bilo nikakvog razloga da joj se, po tom osnovu određuje pritvor. Obrazloženje na koji način bi ona mogla da utiče na svedoke, nikada nije dobijeno. U optužnici je dispozitiv formulisan tako da ne postoji nikakva šansa da sud donese osuđujuću presudu a da ne povredi odredbe ZKP-a. Tokom čitavog postupka nije bilo jasno koju je konkretno individualnu radnju okrivljena izvršila, niti kakav je bio njen subjektivni odnos prema delu koje čini, jer tih navoda u optužnici nema. Svedok Mićo Jovičić, koji je tereti, dao je više iskaza, i u svakom sledećem je „zaoštravao“ njenu ulogu. Počeo je sa pričom da on ne tvrdi da je ona ikoga maltretirala, a ovde je izjavio da ona stoji u špaliru i obezbeđuje da niko ne pobjegne, svaki put dajući više detalja koji je terete. Osporio je iskaz svedoka Mitrašina Glišića

navodeći da je istog tužilaštvo naučilo šta treba da kaže, da su mu iskazi kontradiktorni, upravo iz razloga jer nije u stanju da zapamti sve ono što su ga učili, te da se na takvom iskazu ne može zasnivati presuda. Po oceni branioca, jedini kredibilan svedok u odnosu na krivicu njegove branjenice je Nebojša Ranisavljević, jer je on svoj dug društvu namirio, i nije imao razloga kao svedoci Mitrašin Glišić i Mićo Jovičić da je tereti. Ovaj svedok je bio decidan da tog dana Dragana Đekić nije bila ni u Prelovu ni u Mušićima, pa stoga predlaže sudu da je oslobodi od optužbe.

U završnim rečima, svi optuženi su naveli da prihvataju završne reči svojih branilaca.

Objavlivanje presude zakazano je za 7. februar 2023. godine sa početkom u 13:30 časova.

Fond za humanitarno pravo